

УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРОБКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Анотація. *Визначено сутність та необхідність інноваційного проектування. Запропоновано методику оцінку економічної ефективності інвестицій у інновації та алгоритм оцінки інноваційних проектів.*

Ключові слова. *Інновації, інноваційний проект, ефективність інноваційного проекту, техніко - економічне обґрунтування, бізнес-план.*

Постановка проблеми. Освоєння інновацій у виробництві пов'язано з матеріальними, фінансовими і інтелектуальними вкладеннями і здійснюється на основі інноваційних проектів, які є інструментом системної реалізації інноваційних пропозицій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На необхідність прогнозування, планування і координації наукових досліджень, відновлення розробки середньострокових і довгострокових планів науково-технічного розвитку з урахуванням розроблених пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки вказують Антонюк Л.Л., Бидик А.Г., Володін С.А., Гуткевич С.А., Дацій О.І., Дем'яненко С.І., Зубець М.В., Михайлова Л.І. і інші вчені.

Ціль статті. Метою статті є: визначити сутність та основні поняття щодо інноваційного проектування, запропонувати методику оцінку економічної ефективності інвестицій у інновації та алгоритм оцінки інноваційних проектів.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інноваційний проект» вживається у двох значеннях: як «діло» - сукупність роботи або діяльності по розробці нових (модернізації існуючих) виробництв, технології тощо; як система організаційних, правових, технологічних, технічних і інших документів, необхідних для дослідження і проведення відповідної дії [3].

Основними суб'єктами інноваційної діяльності в АПК є сільськогосподарські товаровиробники, науково-дослідні, проектні і

кредитні організації, впроваджувальні формування, економічні інтереси яких можуть суттєво відрізнятися і їх співробітництво можливе лише на основі попереднього узгодження у різних організаційно-фінансових, правових і інших документах. Документом, де заздалегідь обговорюються інтереси суб'єктів інноваційної діяльності, є інноваційний проект – інструмент об'єднання і концентрації інтелектуального, виробничого і фінансового потенціалу учасників інноваційної діяльності. Інноваційний проект – це сукупність організаційно-правових, технологічних, технічних і фінансово-економічних документів, необхідних для здійснення нововведення на конкретному підприємстві [5].

Інноваційний проект містить інформацію про стан господарюючого суб'єкта з урахуванням інновацій, характеризує результати інноваційної діяльності, описує проблеми і шляхи їх подолання під час освоєння. Проект повинен враховувати як техніко-економічні аспекти, так і системи його управління і фінансування, а також загальну життєздатність. Структура інноваційного проекту охоплює маркетингові дослідження, інноваційні технології, систему машин, бізнес-план і систему якості [1].

Інноваційний проект по впровадженню інновацій повинен обґрунтовувати економічну ефективність перетворень, під якою розуміється категорія, що визначає результативність майбутнього інвестиційного перетворення, яка виражена співвідношенням отриманих результатів і витрат. Правильний вибір технології є одним із суттєвих факторів, які впливають на формування кінцевих результатів і отримання прибутку. Сучасні технології повинні забезпечити виробництво з мінімальними витратами, технологічні процеси удосконалюються у напрямку енергозбереження і зниження інших витрат, вони повинні бути адаптовані до місцевих умов, враховувати особливості конкретного підприємства [2].

Вибір технології визначають два фактори: підвищення (збереження) продуктивності, зниження витрат на виробництво. Техніко-економічне

обґрунтування (ТЕО) інноваційних проектів складається із спеціальної обробки технічної, економічної, виробничої і організаційної інформації для подальших розрахунків, які дозволяють приймати рішення про доцільність освоєння інновацій [5].

В процесі дослідження автором було розроблено ТЕО інноваційного проекту по формуванню комплексу машин за рахунок оптимізації машинно-тракторного парку для підвищення ефективності виробництва рослинницької продукції. Для цього необхідно було обґрунтувати доцільність придбання комплексу машин вітчизняного і іноземного виробництва. Результати проведеного попереднього аналізу показали, що обидва результати мали певні переваги і недоліки – продукція українських машинобудівників дешевша, але менш надійна при експлуатації, іноземна техніка більш надійна, але суттєво дорожча. Обґрунтовано, що порівняльні характеристики тракторів, зернозбиральних комбайнів і інших машин, включаючи їх технічні характеристики не особливо відрізняються і не можуть слугувати основою вибору пріоритетності. Розрахунок собівартості виробництва продукції з використанням технологічних карт також не показав суттєвої переваги якого-небудь варіанту.

У зв'язку з цим, ми запропонували оцінку економічної ефективності доцільності інвестиційних вкладень розраховувати з урахуванням чистого дисконтування, строку окупності, індексу доходності і рентабельності проекту (таблиця 1).

Порівняльний аналіз показав, що за показниками балансу наявності, строку окупності, чистого доходу обидва варіанти мають приблизно рівні значення, але індекс доходності з застосуванням вітчизняної техніки вищий (3,58) аналогічного показника проекту з застосуванням іноземної техніки (2,54). Середньорічна рентабельність проекту з вітчизняною технікою склала 28,6%, що суттєво перевищує цей показник з застосуванням іноземної (15,4%). Більш кращий перший варіант і за величиною чистого дисконтованого доходу, який перевищує аналогічний

показник другого варіанту на 2356 тис.грн. Таким чином виконані розрахунки за сукупністю критеріїв оцінки проекту, виходячи із двох варіантів залучення капітальних вкладень, дають нам підставу запропонувати товаровиробнику залучення інвестицій у придбання вітчизняної техніки.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз дохідності інноваційного проекту «Оптимізація МТП ПП«Булгаков»»

Показники	Проект з застосуванням вітчизняної техніки	Проект з застосуванням іноземної техніки	Відхилення
Баланс наявності на кінець року, тис.грн	8570	8245	-325
Строк окупності проекту, рік	2,0	2,0	-
Чистий дохід від реалізації проекту, тис.грн	33529,1	33389,8	-139,3
Чистий дисконтований дохід, тис.грн.	14904,6	12548,6	-2356
Індекс доходності	3,58	2,54	-1,0
Середньорічна рентабельність, %	28,6	15,4	-13,2

Складання інноваційного проекту є початком управління інвестиційним процесом, який складається із сукупності організаційних і економічних заходів, методів впливу на об'єкт інвестування і визначення інвестиційної політики. Управління інвестиційним процесом реалізується за сценарієм закладеним при складанні проекту, способами цілеспрямованої дії суб'єкта, який реалізує задум на об'єкт вкладення засобів в заданих режимах його здійснення. Задача розробників інноваційного проекту зводиться по суті до описання методів дії, функцій виконавців і оцінці можливих ризиків втрат інвестицій і визначення ефективності вкладень. Оцінка ефективності і ризиків присутня на всіх стадіях інноваційної діяльності.

Оцінка інноваційного проекту повинна здійснюватися комплексно і всебічно. Найбільш повно схему оцінки інноваційного проекту, на наш погляд можна представити наступним чином (рис. 1).

За схемою (рис.1) оцінка проекту починається з дослідження економічного середовища підприємства, можливості залучення інвестора і, головне, комерційної ефективності і суспільної значимості інновацій. Особлива увага приділяється можливості альтернативного рішення проблеми, необхідності ретельної експертизи, бізнес-плану, підготовці і залученню кваліфікованих кадрів і можливостям прийняття рішення про зміни у ході здійснення освоєння проекту.

Рис. 1 Алгоритм оцінки інноваційного проекту

Організація вибору і обґрунтування інноваційної пропозиції, підготовка ТЕО і складання бізнес-плану, проведення оцінки ефективності і освоєння проекту є одним із методів інноваційної діяльності, а його опис – самостійним розділом інноваційного проекту, який, на наш погляд,

необхідно називати системою якості і забезпечення (управління). Система якості і управління складається із організаційної структури, обов'язків і повноважень виконавців, ресурсних можливостей і персоналу, який забезпечую контроль якості.

Системне управління розробкою і освоєнням інноваційного проекту здійснюється зі сторони підприємства – ініціатора, за його дорученням, впроваджувальною структурою або розробниками інновації.

При регіональних центрах сільськогосподарського консультування доцільно створити проектні групи, які будуть володіти методологією інноваційного проектування і досвідом розробки бізнес-планів, які повинні активно залучати до роботи над проектами консультантів районних служб, особливо у частині підготовки техніко-економічних обґрунтувань інноваційних проектів, так як робітники районних служб можуть забезпечити технічне обґрунтування і виступити ініціатором складання інноваційного проекту, визначити інвестиційну привабливість суб'єкта АПК або району в цілому.

Висновки. Таким чином, інноваційне проектування відноситься до особливо важливих методів удосконалення механізму освоєння науково-технічних розробок. Інноваційний проект є завершальною стадією наукових розробок і одночасно начальним етапом освоєння інновацій. Проектування інноваційних розробок для умов конкретного виробництва є практичною формою реалізації результатів науково-дослідних, досвідно-конструкторських і технологічних досліджень. Наукова розробка проходить апробування саме у процесі розрахунку її ефективності за результатом інноваційного проекту.

Планування і координація наукових досліджень є методом управління інноваційним процесом і науково-технічним прогресом. Роль держави в галузі планування інноваційного процесу повинна виявлятися у створенні умов для планового розвитку науки і використання наукової

продукції, підтримці пріоритетних і перспективних розробок, координації наукових досліджень і суспільно-значимих інноваційних програм.

В даний час настає реальна необхідність створення, в першу чергу, державного, регіональних і навіть районних фондів інноваційних пропозицій, які дозволять потенційним інвесторам орієнтуватися у можливості вигідного залучення свого капіталу у ефективні інноваційні проекти.

***Аннотація.** Определена сущность и необходимость инновационного проектирования. Предложена методика оценки экономической эффективности инвестиций в инновации и алгоритм оценки инновационных проектов.*

***Ключевые слова.** Инновации, инновационный проект, эффективность инновационного проекта, технико-экономическое обоснование, бизнес-план.*

***Summary.** The essence and necessity of innovative designing is defined. Economic efficiency an estimation the method of investment in innovations and algorithm of an innovative projects estimation is offered.*

***Keywords.** Innovations, the innovative project, efficiency of the innovative project, the feasibility report, the business plan.*

Література.

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. . — К. : КНЕУ Київський національний економічний ун-т, 2003. — 394с.
2. Бидик А.Г. Основні методичні аспекти оцінки інноваційних інвестицій / А.Г. Бидик // Економіка України. – 2007. - № 4. – С. 68.
3. Володін С.А. Шляхи інноваційного розвитку системи УААН. Монографія / С.А. Володін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 140с.
4. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України/ Олександр Іванович Дацій. — К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. — 428с.
5. Михайлова Л.І. Інноваційний менеджмент. Начальний посібник / Л.І. Михайлова. – К.: Центр навч. літератури, 2007. – 248 с.
6. Шлапак В.О. Аспекти інноваційного розвитку сільського господарства України / В.О. Шлапак // Економіка АПК. – 2004. - № 6. – С.65.

